

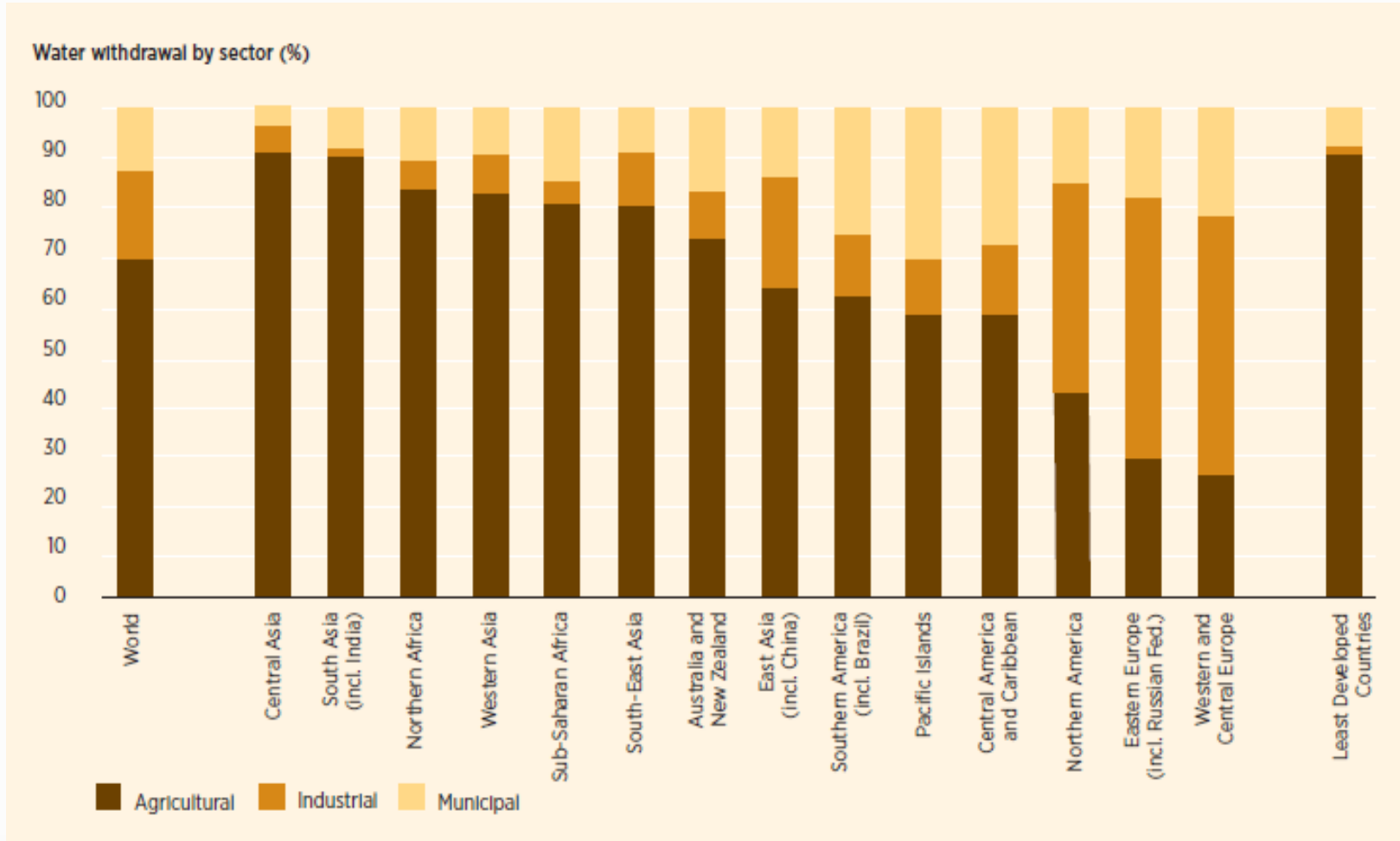

Αγροτική Ανάπτυξη και Πρακτικές Εξοικονόμησης Νερού στη Γεωργία

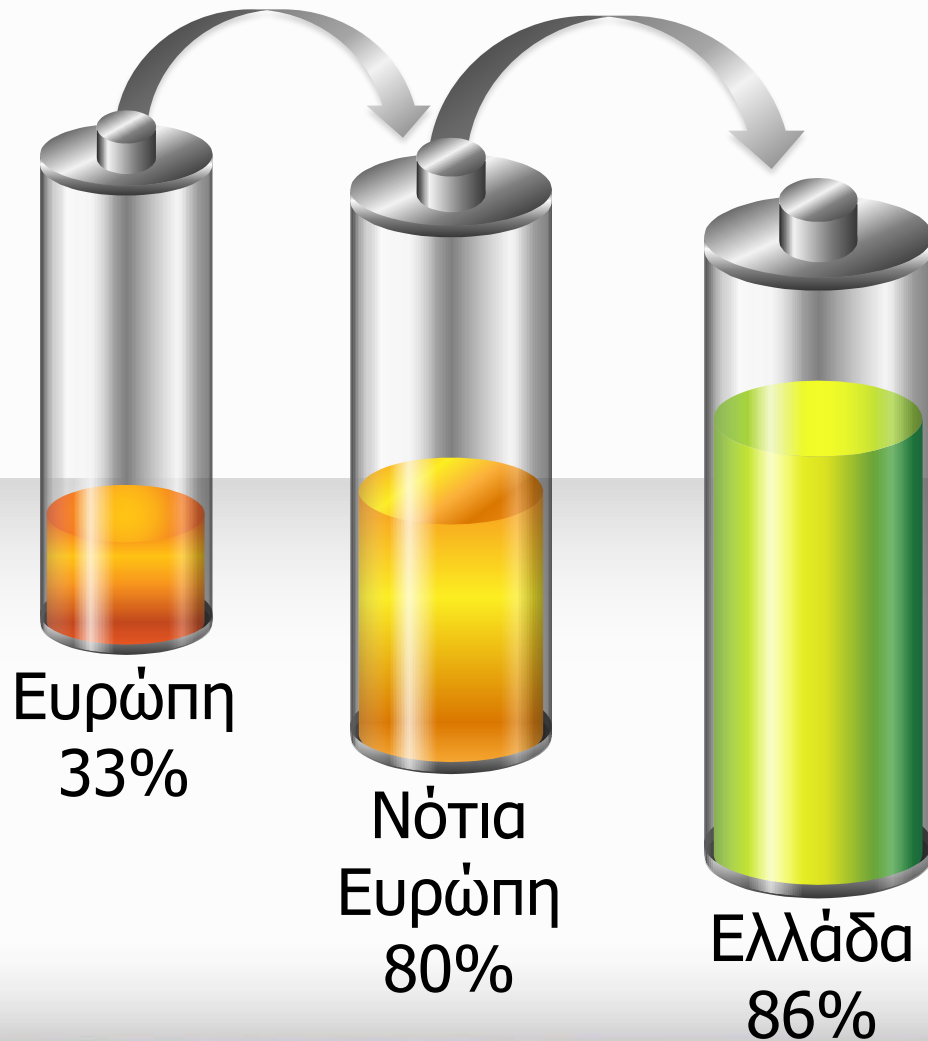
Ηλιάνα Αδαμοπούλου
Ευστρατία Σεπετζή

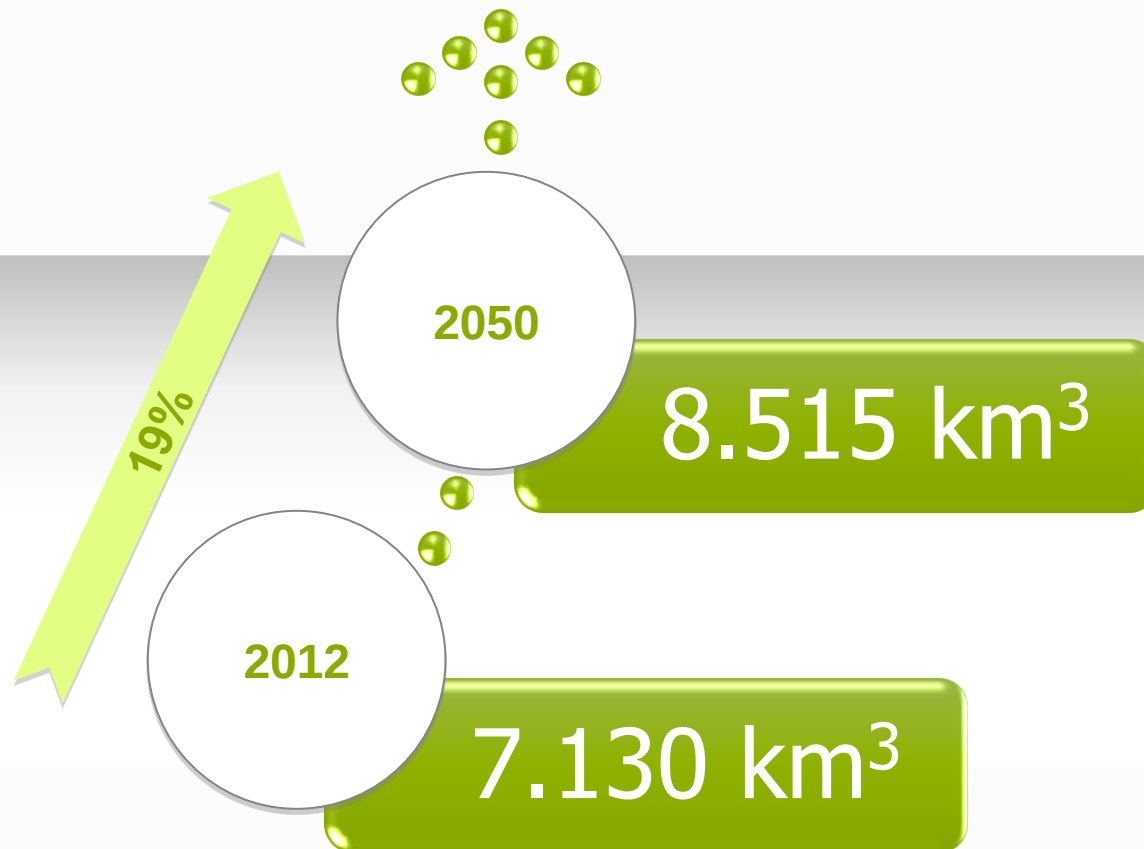
Κατανάλωση γεωργικού νερού

Κατανάλωση γεωργικού νερού στην Ευρώπη

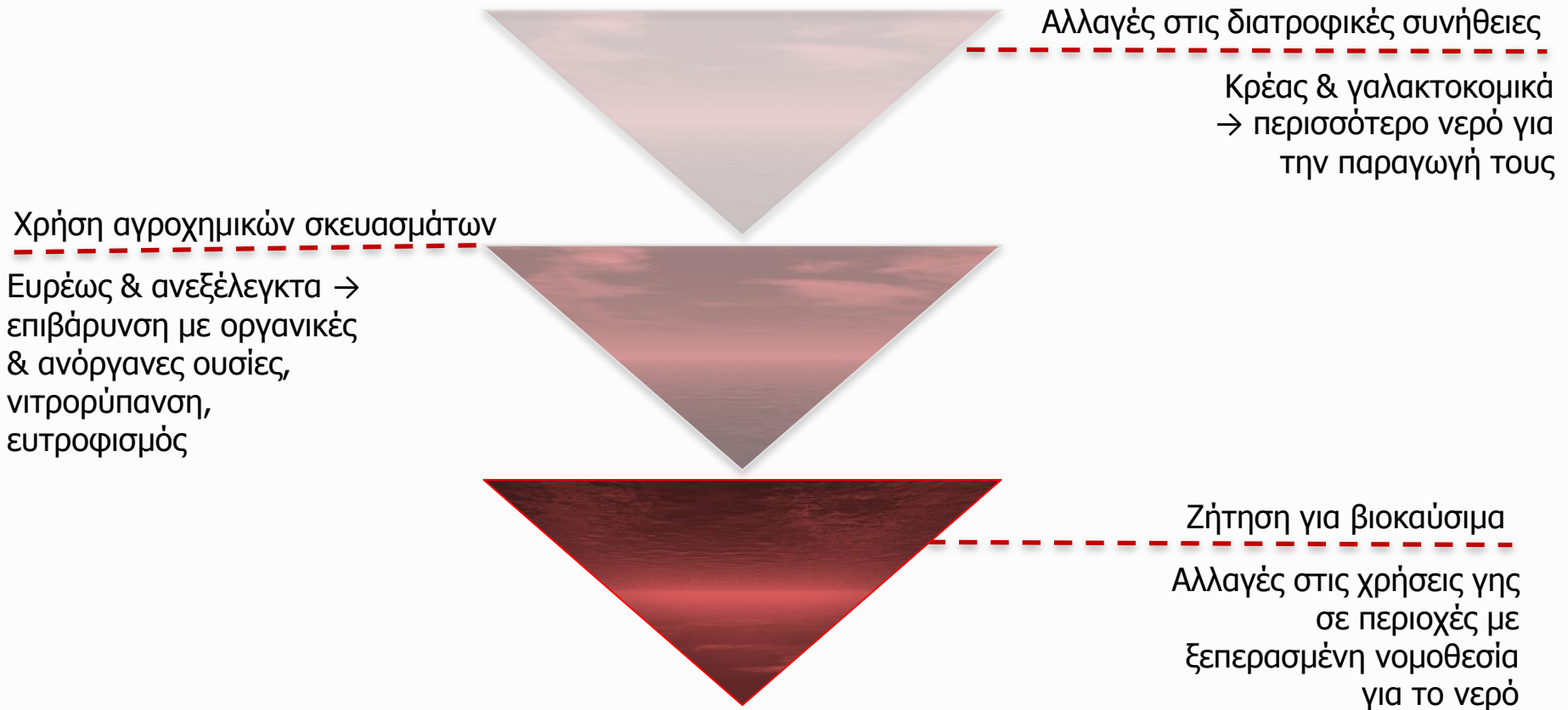
Ζήτηση γεωργικού νερού

Προβλέψεις

- Αβεβαιότητα...
  - Ζήτηση για τροφή (αύξηση 50% το 2030 και αύξηση 70% το 2050)
  - Αριθμός ανθρώπων
  - Πώς σιτίζονται
  - Τι τρώνε
- Εποχιακές αλλαγές του κλίματος
- Αποδοτικότητα των διαδικασιών της αγροτικής παραγωγής
- Καλλιεργούμενα είδη

Επιπτώσεις της γεωργίας στο νερό

Τροφή, οικονομία & η ενεργειακή κρίση

- **Ενέργεια για γεωργική παραγωγή...**
  - Η γεωργική παραγωγή τροφίμων απαιτεί την κατανάλωση 1500 L πετρελαίου ανά κάτοικο και ανά έτος.
- **...και γεωργία για ενεργειακή παραγωγή**
  - Εκτόξευση της ζήτησης για βιοκαύσιμα
  - Προβλεπόμενη (2050) ενεργειακή προσφορά από βιοκαύσιμα: 6.000 – 12.000 εκατ. τόνοι ισοδύναμου πετρελαίου → απαιτεί το ένα πέμπτο των γεωργικών γαιών στον κόσμο
  - Μετατροπή γης από παραγωγή τροφίμων σε παραγωγή βιοκαυσίμων → ανοδικές πιέσεις στις τιμές των τροφίμων

Διαχειριστικά μέτρα για την αποδοτικότερη χρήση νερού στη γεωργία

1

Βελτίωση της αποδοτικότητας της άρδευσης

- βελτίωση της αποτελεσματικότητας μεταφοράς νερού κατά 25%
- αποδοτικότητα των αρδευτικών συστημάτων

2

Αλλαγή των αγροτικών πρακτικών

- προσεκτική επιλογή των καλλιεργειών
- χρονική κατανομή της άρδευσης ανάλογα με τις ανάγκες κάθε καλλιέργειας

3

Χρήση επεξεργασμένων λυμάτων

4

Μείωση των παράνομων απολήψεων νερού

5

Νέες τεχνολογίες

6

Κοστολόγηση γεωργικού νερού

Κοστολόγηση γεωργικού νερού

- Ο ρυπαίνων πληρώνει
- Χρέωση σύμφωνα με τον καταναλισκόμενο όγκο

Γεωργικό νερό

Οδηγία 2000/60/ΕΚ & Κοινή Αγροτική Πολιτική

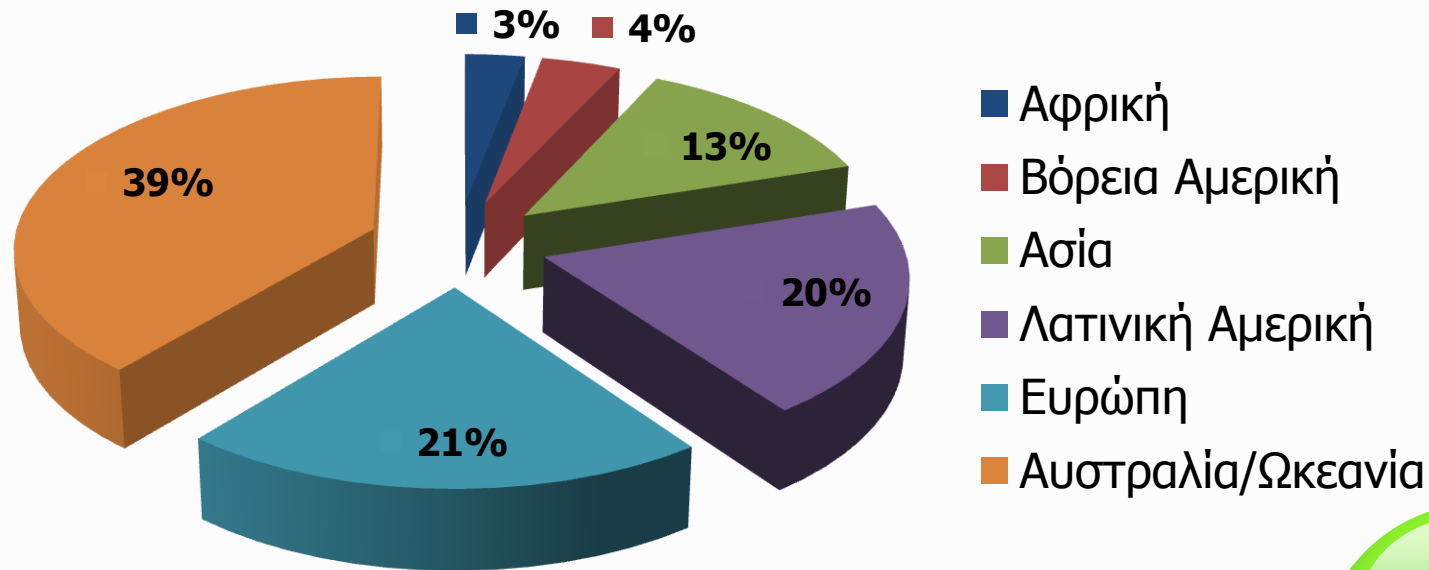

Βιολογική γεωργία

- **ολιστικό σύστημα διαχείρισης παραγωγής**
- ήπια και φιλική προς το περιβάλλον γεωργία
- χωρίς τη χρήση χημικών φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, ορμονών, αντιβιοτικών και συντηρητικών στα φυτά, τα ζώα και τα μεταποιημένα προϊόντα
- προωθεί και ενισχύει την υγεία του αγροοικοσυστήματος
- αναπτύσσει και ενθαρρύνει ολοκληρωμένες και αρμονικές σχέσεις μεταξύ βιοποικιλότητας, βιολογικών κύκλων και εδαφικής δραστηριότητας

Εξάπλωση βιολογικής γεωργίας

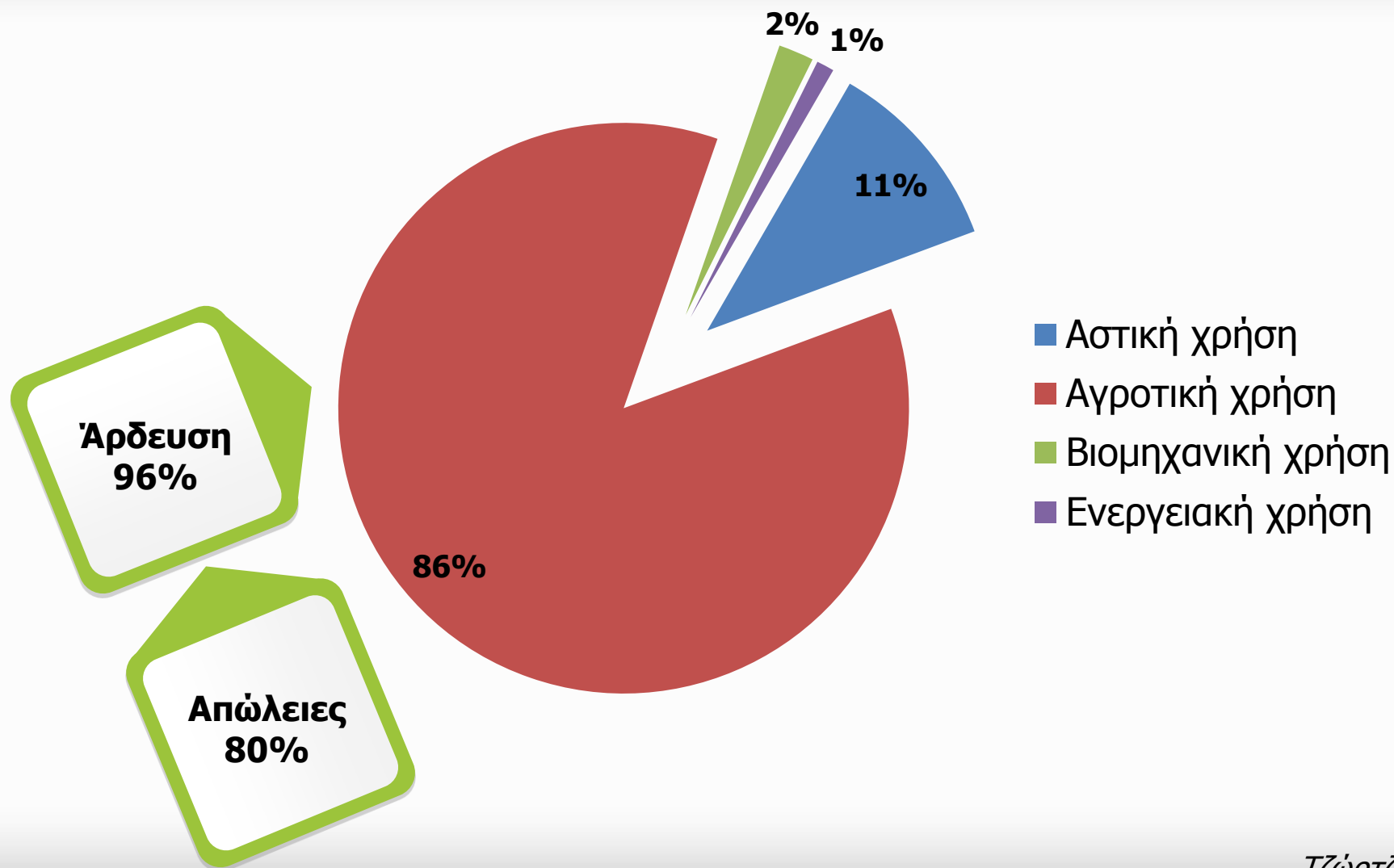
Βιολογική γεωργία & Υδατικοί πόροι

- Μείωση αρδευτικών αναγκών κατά 57%
- Διάβρωση εδάφους – Ρύπανση
  - Προστασία εδάφους
  - Μειωμένη εισροή αζώτου → μικρότερη έκπλυση νιτρικών
  - Μηδενικός κίνδυνος από συνθετικά φυτοφάρμακα
- Κατανάλωση ενέργειας: μείωση κατά 36% (UK)

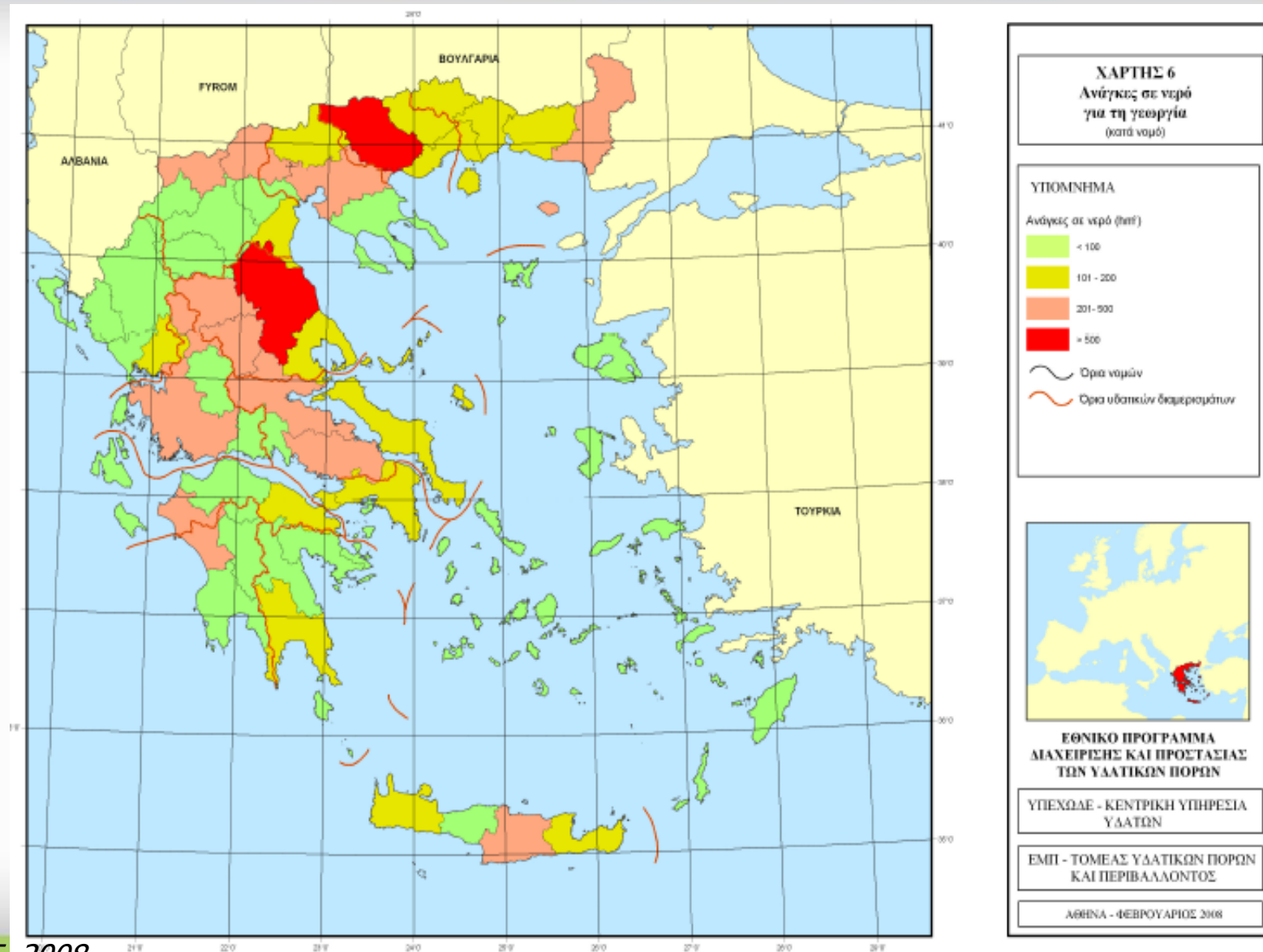
Ελλάδα

**Η χρήση του νερού στη
γεωργία**

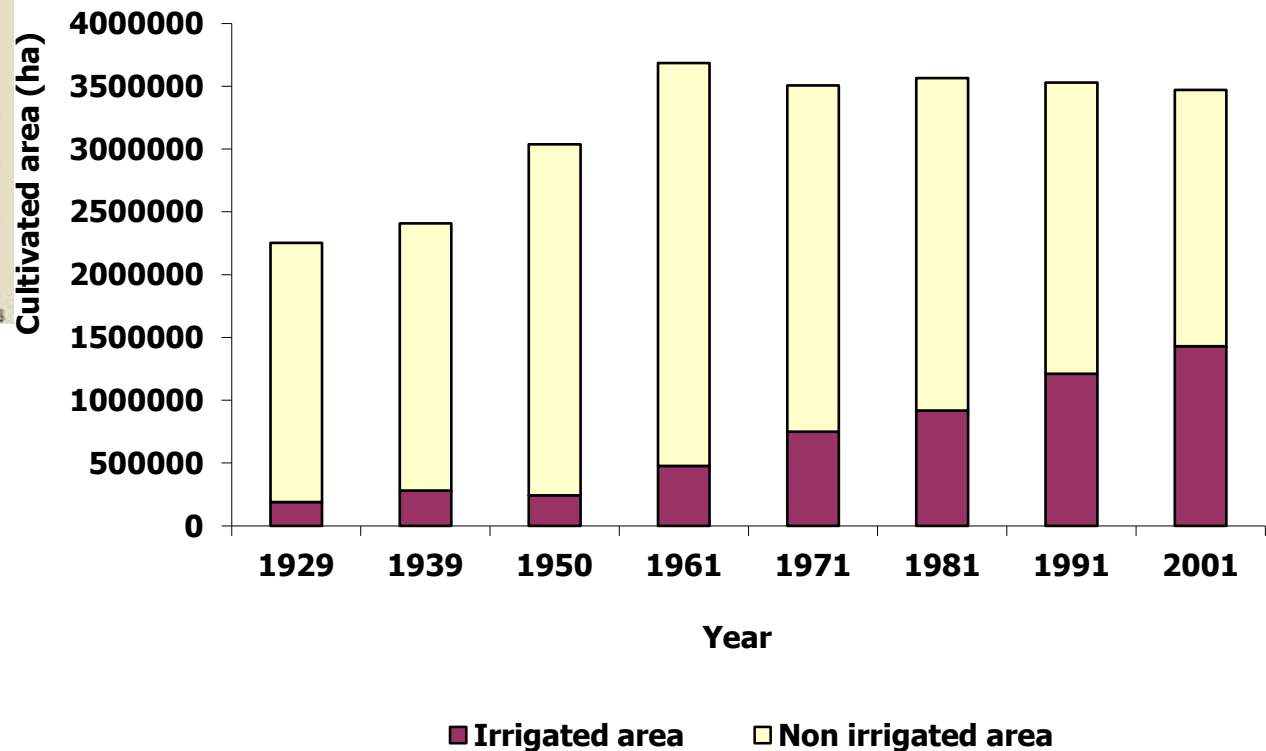
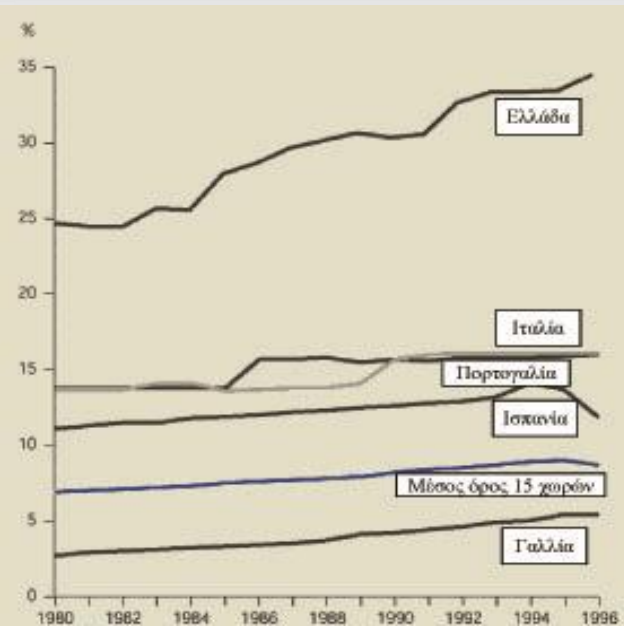
Κατανομή της χρήσης νερού στην Ελλάδα

Ανάγκες σε γεωργικό νερό στην Ελλάδα

Καλλιεργούμενες εκτάσεις στην Ελλάδα

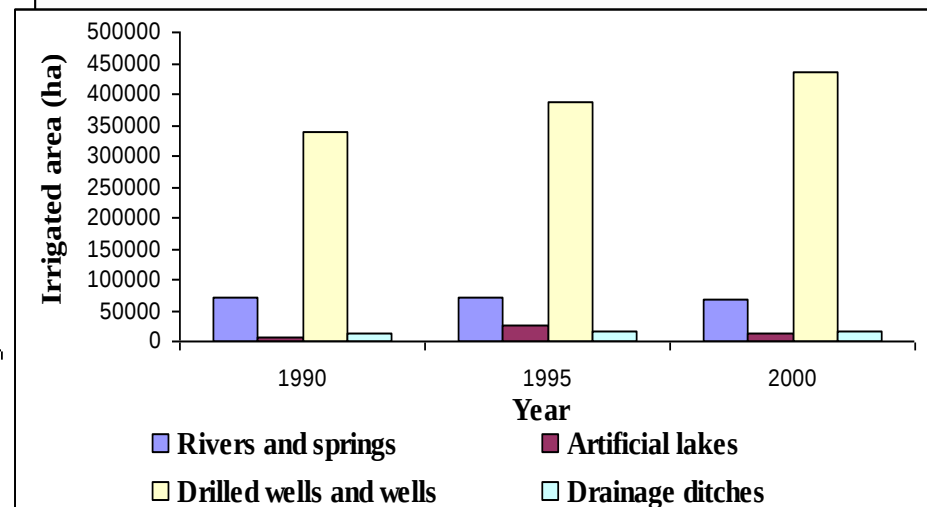
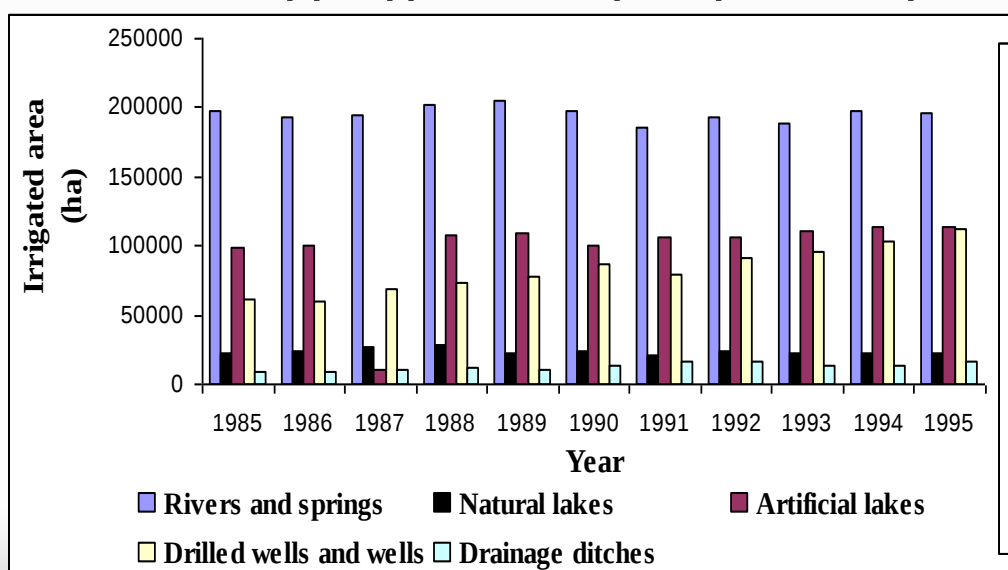

Οργανωτική δομή διαχείρισης αρδευτικού νερού στην Ελλάδα

- 452 φορείς
  - 10 Γενικοί Οργανισμοί Εγγείων Βελτιώσεων
  - 412 Τοπικοί Οργανισμοί Εγγείων Βελτιώσεων
  - 2 Ειδικοί Οργανισμοί
  - 22 Προσωρινές Διοικούσες Επιτροπές
  - 6 Τοπικές Επιτροπές Άρδευσης
- Εθνική Επιτροπή Υδάτων
- Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων
- Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων → Ειδική Γραμματεία Υδάτων
- Διεύθυνση Υδάτων
- Περιφερειακό Συμβούλιο Υδάτων σε κάθε Περιφέρεια

Συστήματα άρδευσης στην Ελλάδα

- Έως 1959: χωρίς κεντρικό σχεδιασμό
- 1960 – 1969: επενδεδυμένα με σκυρόδεμα κανάλια
- Μετά το 1970: κατασκευή συλλογικών αρδευτικών δικτύων καταιονισμού
- 200.000 γεωτρήσεις
- 63 φράγματα κυρίως στα νησιά για γεωργικούς σκοπούς

Karamanos et al., 2004

Συστήματα άρδευσης

Επιφανειακή άρδευση

- Έδαφος με μεγάλη απορροφητικότητα: μεγάλη απώλεια νερού, διείσδυση του λιπάσματος σε αδικαιολόγητα μεγάλο βάθος
- Έδαφος χωρίς την αναγκαία απορροφητικότητα: απώλεια νερού χωρίς επίτευξη της επιδιωκόμενης άρδευσης
- Έδαφος με μεγάλη κλίση: δύσκολη συγκράτηση νερού

Συστήματα άρδευσης

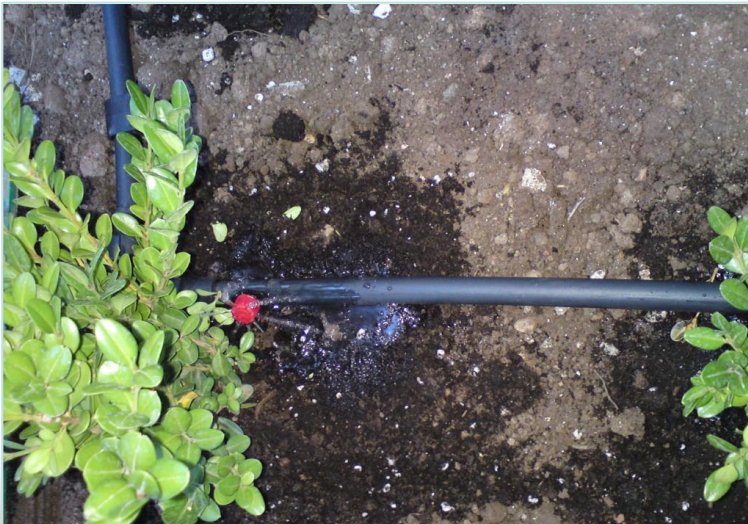
Άρδευση με τεχνητή βροχή

- Οικονομία νερού σε εδάφη με μεγάλη απορροφητικότητα
- Άρδευση σε πυκνά χρονικά διαστήματα με μικρές ποσότητες νερού
- Ολοκληρωτική αξιοποίηση του λιπάσματος
- Δυσμενής επίδραση του αέρα

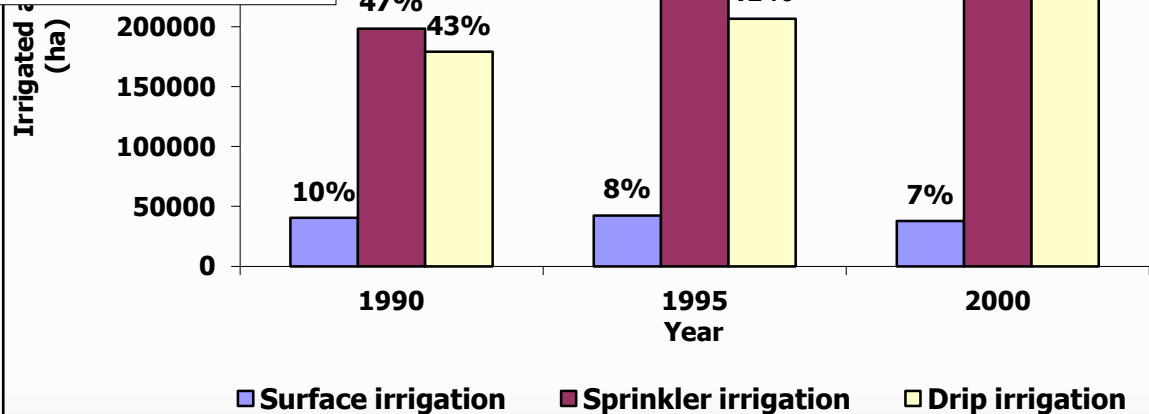
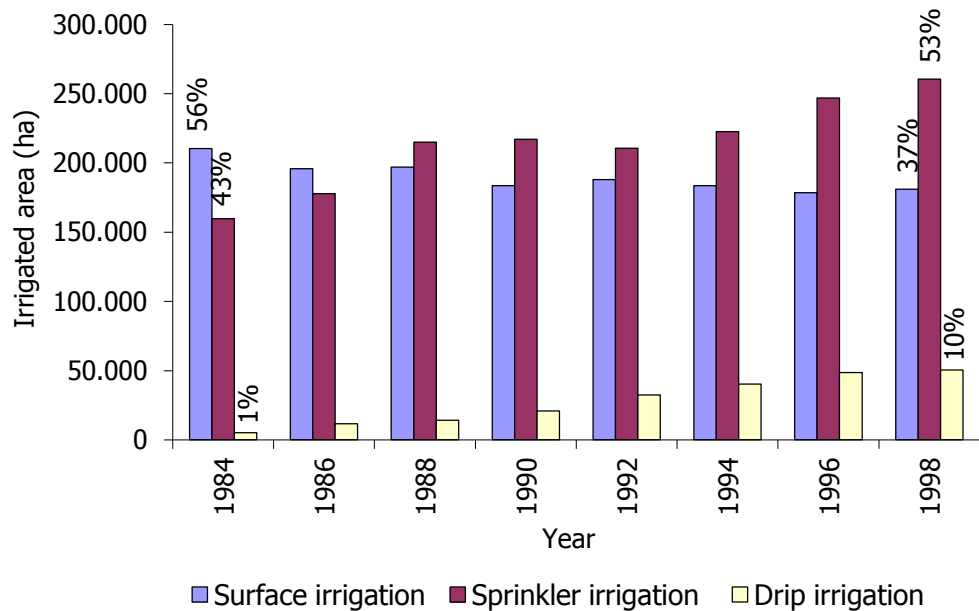
Συστήματα άρδευσης

Στάγδην άρδευση

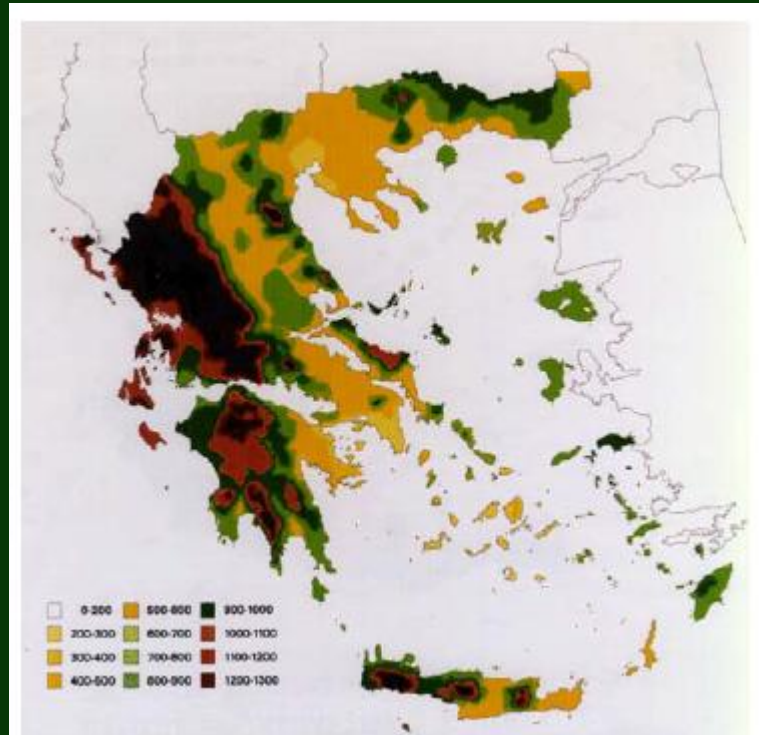
- Η οικονομικότερη λύση
- Αποδοτικότητα: 80 – 95%
- Δυσχερής η καλλιέργεια με μηχανικά μέσα
- Σημαντική παράμετρος: πίεση του νερού στον κεντρικό σωλήνα

Χρησιμοποιούμενες μέθοδοι άρδευσης στην Ελλάδα

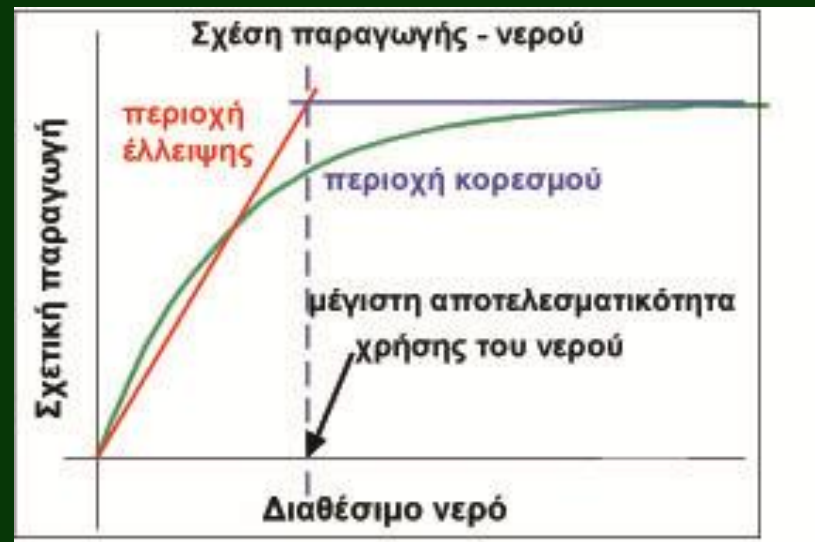
Προβλήματα της γεωργίας στην Ελλάδα

Κλιματικές συνθήκες

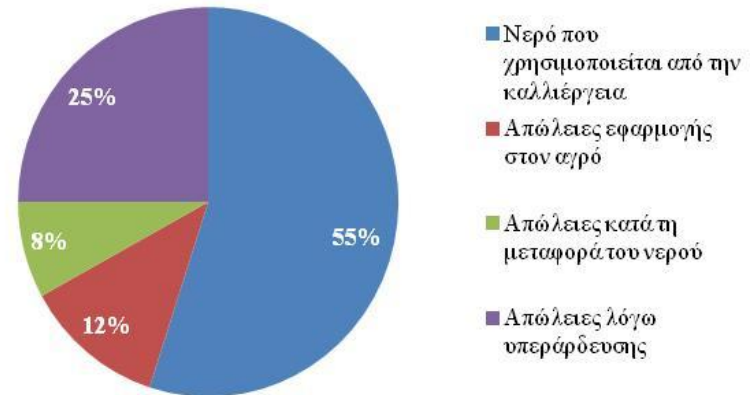
Προβλήματα της γεωργίας στην Ελλάδα

Υπεράρδευση

Προβλήματα της γεωργίας στην Ελλάδα

Υπεράρδευση

Προβλήματα της γεωργίας στην Ελλάδα

Υπεράντληση

- **110** από τα 236 **υπόγεια υδροφόρα συστήματα** της χώρας χαρακτηρίζονται πλέον ως **απειλούμενα** (ΙΓΜΕ)
- Έντονο πρόβλημα υφαλμύρισης: Δέλτα Πηνειού, Αλμυρός, πεδιάδα Άργους, παράλια Κορινθίας, κόλπος Θεσσαλονίκης, ακτές Θράκης και Δυτικής Ελλάδας και Ανατολική Κρήτη

Προβλήματα της γεωργίας στην Ελλάδα

Ρύπανση – Ποσοτική & ποιοτική υποβάθμιση αρδευόμενου νερού

- Συγκεντρώσεις γεωργικών φαρμάκων υψηλότερες την περίοδο Μαΐου – Ιουνίου
- Κύριοι ρύποι ποταμών: ζιζανιοκτόνα prometryne & molinate σε σχετικά υψηλές συγκεντρώσεις
- Λίμνες: μικρότερες συγκεντρώσεις. Εξαιρέση: Βιστονίδα, Βόλβη

Δυνατότητες εξοικονόμησης νερού στη γεωργία στην Ελλάδα

1

Τεχνολογίες εξοικονόμησης νερού σε σχέση με την παροχή

Βελτίωση δικτύου μεταφοράς νερού

Κατασκευή ταμιευτήρων για την εξοικονόμηση νερού άρδευσης

Τεχνικές συλλογής νερού

Τεχνητός εμπλουτισμός υπόγειου υδροφορέα

Χρήση ανακτημένου νερού

Δυνατότητες εξοικονόμησης νερού στη γεωργία στην Ελλάδα

2

Τεχνολογίες εξοικονόμησης νερού σε σχέση με την κατανάλωση

Βελτίωση των συστημάτων άρδευσης

Αύξηση της στάγδην άρδευσης

Εφαρμογή υπόγειας άρδευσης

Αναφορές

- Κάπος, Μ., *Άρδευση*, buildnet.gr, 2009 (διαθέσιμο στο Διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://www.buildnet.gr/default.asp?pid=162&la=1&catid=142&artid=402>)
- Κουτσογιάννης, Δ., *Νερό και γεωργία*, Σημειώσεις για το μάθημα «Διαχείριση υδατικών πόρων», ΔΠΜΣ «Επιστήμη και τεχνολογία υδατικών πόρων», σελ. 20, ΕΜΠ, Αθήνα, 2007 (διαθέσιμο στο Διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://itia.ntua.gr/getfile/762/9/2007WRMWaterAndAgriculture.pdf>)
- Μαμάσης, Ν., *Ξηρασία*, Σημειώσεις για το μάθημα «Υδατικό περιβάλλον και ανάπτυξη», ΔΠΜΣ «Περιβάλλον και Ανάπτυξη», σελ. 9, ΕΜΠ, Αθήνα, 2009 (διαθέσιμο στο Διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://itia.ntua.gr/nikos/ydatiko/ksirasia09.pdf>)
- Τζώρτη, Α., *Η βιολογική γεωργία και η επίδρασή της στους υδατικούς πόρους*, Μεταπτυχιακή εργασία, ΔΠΜΣ «Επιστήμη και Τεχνολογία Υδατικών Πόρων», σελ. 165, ΕΜΠ, Αθήνα, 2009
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων – Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων & ΕΜΠ – Τομέας Υδατικών Πόρων και Περιβάλλοντος, *Εθνικό πρόγραμμα διαχείρισης και προστασίας των υδατικών πόρων*, Αθήνα, 2008 (διαθέσιμο στο Διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://itia.ntua.gr/el/docinfo/782/>)
- Χαρτζουλάκης, Κ., Μπερτάκη, Μ., Ορθολογική διαχείριση του νερού άρδευσης: Αναγκαιότητα για αειφόρο αγροτική ανάπτυξη, *Πρακτικά 23ου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας της Επιστήμης των Οπωροκηπευτικών*, Τεύχος Α, Χανιά, 2009 (διαθέσιμο στο Διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://www.envifriendly.tuc.gr/gr/docs/activities/25052009/Xartzoulakis.pdf>)
- Karamanos, A., Aggelides, S., Londra, P., Irrigation systems performance in Greece, *Options Mediterraneennes*, Ser. B, 52:99 – 110, 2004
- UNESCO, World Water Assessment Programme, WWRD4 (a), *Managing water under uncertainty and risk*, 2012 (available online <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002156/215644e.pdf>)